

Oslo 28. august 2014

Høring – forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven – Skolebytte i mobbesaker

UNICEF Norge viser til høringsbrev datert 6. juni 2014.

UNICEF er FNs barnefond- og verdens største hjelpeorganisasjon for barn. UNICEF arbeider for barns rettigheter både i og utenfor Norge.

UNICEF Norge støtter regjeringens arbeid med å begrense mobbingen i skolen. Tilsyn med elevenes læringsmiljø og elevenes egne tilbakemeldinger viser at det fortsatt er en lang vei å gå før norske elever kan oppleve en skolehverdag fri for mobbing og trakassering slik de har rett til etter FNs barnekonvensjon.

UNICEF Norge vil også understreke nødvendigheten av å se mobbing som en del av et større samfunnsproblem, som ikke bare er relatert til selve skolehverdagen. Gjennom UNICEF Norges prosjekt "Den ene" løfter vi frem hvordan voksne kan utgjøre en forskjell i barns liv gjennom å se, anerkjenne og inkludere også andre barn enn sine egne. Mer informasjon om prosjektet kan finnes på www.unicef.no/denene

Når det gjelder det fremlagte høringsnotatet har UNICEF Norge valgt å knytte kommentarer til følgende punkter:

- **Behov for sterkere elevmedvirkning**
- **Hensynet til barnets beste**

Behov for sterkere elevmedvirkning:

For å begrense mobbing, mener UNICEF Norge det er nødvendig å bruke skolearenaen mer aktivt for å sikre at elevene kan få større kunnskap om egne og andres rettigheter og hvordan disse skal respekteres, samt å skape større aksept og respekt for ulikheter.

FNs barnekonvensjons artikkel 29 gir statene føringer når det gjelder innholdet i opplæringen. bestemmelsen understreker at utdanning skal ta sikte på å utvikle barns respekt for menneskerettighetene, og å forberede barn til et ansvarlig liv i en ånd av forståelse, fred og toleranse. UNICEF Norge mener dette er viktige momenter i arbeidet med å skape et bedre læringsmiljø for barn.

Behovet for sterkere elevmedvirkning og informasjon om både egne og andre barns rettigheter er også understreket av FNs komité for barnets rettigheter i Generell kommentar nr. 13 (2011)¹. Barnekomiteen anbefalte også i sine avsluttende merknader til Norge i 2010 at informasjon om barns rettigheter blir en del av skolens læreplaner på alle nivåer².

En studie University of Brighton og University of Sussex gjorde av 31 Rights Respecting Schools (skoler som har sterkt fokus på elevmedvirkning gjennom kunnskap om egne og andres rettigheter) i 2010 konkluderte med at alle skolene var preget av positive relasjoner mellom elevene, de ansatte og på tvers av gruppene. En positiv holdning til og aksept for ulikheter hadde også økt betraktelig gjennom årene prosjektet hadde vart.

Skolene meldte dessuten om nedgang i antall tilfeller av mobbing og utagerende adferd. Videre meldte skolene om en økt følelse av tilhørighet og samhold³. UNICEF Norge mener dette viser at sterkere elevmedvirkning og mer kunnskap om alle barns rettigheter bidrar til bedre skolemiljø.

UNICEF Norge vil derfor understreke ansvaret departementet har for at skolene har implementert dette på en tilfredsstillende måte, og dermed ivaretatt hensynet til "*ha prøvd andre tiltak*" slik ordlyden er i dagens § 8-1 fjerde ledd.

Hensynet til barnets beste

UNICEF Norge er tilfreds med at departementet i sitt høringsnotat har vurdert hvordan bestemmelsen skal forstås opp mot statens forpliktelser etter FNs barnekonvensjon.

UNICEF Norge vil likevel understreke at Barnekonvensjonen krever at vurderinger knyttet til flytting av elever må vurderes opp mot konvensjonens art. 3 om hensynet til barnets beste, og må gjøres konkret for alle de barn som en slik beslutning angår. Dette innebærer en forpliktelse til å vurdere eventuell flytting opp mot hensynet til hva som vil være til det beste for alle de involverte barna, herunder "mobberen".

For å sikre at vurderingen av barnets beste blir reell, mener UNICEF Norge det er grunn til å vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig å endre teksten i forskriften. Slik det nye forslaget skal forstås i henhold til saksfremlegget fra departementet, er det nærliggende å anta at det er mobberen som automatisk skal bytte skole dersom skolebytte fremstår som eneste utvei. UNICEF Norge mener dette harmonerer dårlig med barnekonvensjonens art. 3. Barnekonvensjonen forplikter forvaltningen til å vurdere hensynet til barnets beste konkret i den enkelte sak, og der det er nødvendig, foreta en avveining av ulike barns hensyn hvor disse kommer i konflikt.

¹ http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.13_en.pdf

² http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC/C/NOR/CO/4&Lang=En

³ <http://www.unicef.org.uk/education/impact-evidence/external-evaluation/>

UNICEF Norge vil oppfordre departementet til i større grad legge opp til en prosess hvor barnets beste skal være det avgjørende vurderingskriteriet i saker om skolebytte grunnet mobbing.

Det følger av barnekonvensjonens art. 3 at ved alle handlinger som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Der hensynet til flere barns beste står opp mot hverandre, må det likefullt gjøres en konkret vurdering, og ikke slik departementet understreker i høringsnotatet: *"Altså må hensynet til eleven som mobber, vike til fordel for hensynet til den eller de som får sin skolehverdag ødelagt av mobbingen"*.

UNICEF Norge vil derfor understreke at det er hensynet til barnets beste som skal være det sentrale ved vurderingen av et skolebytte for en eller flere elever. For at denne vurderingen skal bli reell er det avgjørende at det ikke legges føringer fra departementet rundt hvordan utfallet av denne vurderingen skal bli.

Bernt G. Apeland (sign)
Generalsekretær

Ivar Stokkereit (sign)
Juridisk rådgiver